

Det här är en bok om vatten. Det är också en bok om ett specifikt vattenproblem: övergödning av vatten. Och det är en bok med tankar om hur människor i ett lokalt sammanhang, i samarbete, kan förvalta sitt vatten på ett klokt sätt.

Här sammanfattar vi resultaten av tio års forskning i Vattenstrategiska forskningsprogrammet (VASTRA), som i hög grad också har byggt på ett samarbete med intressenter i Rönneåns avrinningsområde i Skåne.

Forskningen i VASTRA har varit inriktad på viktiga delar av arbetet med att bygga upp en hållbar vattenförvaltning i Sverige och om hur man kan genomföra strategisk planering av åtgärder inom ett avrinningsområde. Det handlar då bl.a. om att med hjälp av beräkningsmodeller, som gör det möjligt att hantera stora mängder data och på ett lättillgängligt sätt presentera orsak och verkan, underlätta beslutsprocessen och bestämma om kostnadseffektiva åtgärder i ett område. Likaså handlar vattenförvaltning om att bygga upp realistiska former för samverkan och samarbete på lokal och regional nivå så att man kan komma fram till en gemensam syn på både problem och möjliga lösningar i form av kort- och långsiktiga åtgärder.

I den här boken försöker vi dela med oss av den kunskap som kommit fram genom forskning i VASTRA och de slutsatser vi kan dra och förmedla vidare. Vi hoppas att våra erfarenheter och råd därmed kan bli till nytta för dem som jobbar med vattenfrågor i praktiken och med att genomföra vattendirektivet. På tal om vatten är vårt bidrag i detta gemensamma arbete för en långsiktigt hållbar förvaltning av Sveriges vattenresurser.

PÅ TAL OM VATTEN

På tal om vatten

Om vägen mot en hållbar vattenförvaltning

VASTRA

Anna Jöborn • Ingela Danielsson • Hans Oscarsson

Att tänka på

Modelleringen i Rönneå visar att det krävs ett batteri av åtgärder inom olika sektorer för att nå målet Ingen övergödning. Stora resurser kan sparas genom samarbete över administrativa gränser och fokusering av åtgärder till sektorer eller geografiska områden med stora utsläpp. Detta förutsätter dock ett system för omfördelning av pengar mellan olika sektorer och vattenanvändare.

◀ [Mer i kapitel 4 och 7](#)

Samverkansgrupper uppstår sällan frivilligt, men samarbetsviljan ökar om det gäller närmiljön och ett tydligt avgränsat uppdrag. För att underlätta samarbete krävs förhandlingar, tillgång på tid och resurser, eldsjälar, naturvetenskaplig och samhällsvetenskaplig kompetens, förmåga att kommunicera samt styrmedel.

◀ [Mer i kapitel 5](#)

Om människor engageras tidigt i planeringsprocessen och kan påverka beslutsunderlaget leder det till bättre beslut, ökat förtroendet för beslutsprocessen och främjat lokalt engagemang i kommande och långsiktigt åtgärdsarbete.

◀ [Mer i kapitel 5 och 6](#)

Strategiskt tänkande kan utgöra ett hinder för samarbete. Därför är det viktigt att lokal vattensamverkan utformas så att den tydligt avgränsade kretsen av deltagare kan utarbeta en fördelning av skyldigheter och vinster på ett rättvist och socialt godtagbart sätt. Organisationen och regelsystemet måste utformas så att det går att planera långsiktigt. Kontinuitet i kommunikationen mellan myndigheter och intressenter är viktig.

◀ [Mer i kapitel 5](#)

Övergödningen av vatten orsakas främst av diffusa utsläpp, som är svåra att mäta. Modellberäkningar är ett viktigt hjälpmedel för att analysera flöden av växtnäringsämnen och teoretiskt testa hur effektiva olika åtgärder kan vara för att minska belastningen. Därigenom kan de mest kostnadseffektiva åtgärderna utformas och sättas in där det är geografisk optimalt. Modellresultat, som kan fungera som ett pedagogiskt verktyg och underlätta diskussioner mellan fler berörda parter, bör vara en del av beslutsunderlaget för åtgärdsprogram.

◀ [Mer i kapitel 6 och 7](#)

Modellresultat visar att klimatförändringar kan komma att bidra till ökad utlakning och vattentransport av kväve. Vattenmyndigheterna behöver därför ha beredskap för större läckage av näringsämnen till vatten i framtiden.

◀ [Mer i kapitel 7](#)